

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی تهران

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

واحد برنامه‌ریزی آموزشی

طرح دوره «سیستم‌های اطلاع‌رسانی پزشکی»

اطلاعات درس:

گروه آموزشی ارابه دهنده درس: اخلاق پزشکی

عنوان درس: سیستم‌های اطلاع‌رسانی پزشکی

کد درس: ۰۱

نوع و تعداد واحد^۱: ۱ واحد (۰/۵) واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نام مسؤول درس: دکتر امیرحسین مردانی

مدرس/ مدرسین:

پیش‌نیاز/ هم‌زمان: ندارد

رشته و مقطع تحصیلی: اخلاق پزشکی - دکترای تخصصی

اطلاعات مسؤول درس:

رتبه علمی: -

رشته تخصصی: علم اطلاعات و دانش‌شناسی

محل کار: مرکز تحقیقات اخلاق و تاریخ پزشکی

تلفن تماس: ۰۲۱-۶۶۴۱۹۶۶۱

نشانی پست الکترونیک: Mardani^۳@gmail.com

^۱ مشتمل بر: نظری، عملی و یا نظری- عملی به تفکیک تعداد واحدهای مصوب. (مثال: ۲ واحد نظری، ۱ واحد عملی)

توصیف کلی درس (انتظار می‌رود مسؤؤل درس ضمن ارائه توضیحاتی کلی، بخش‌های مختلف محتوایی درس را در قالب یک یا دو بند، توصیف کند):

این درس به معرفی منابع و پایگاه‌های اطلاعاتی حوزه علوم پزشکی و فراگیری مهارت‌های جستجو و بازیابی اطلاعات از این منابع و نیز سایر ابزارهایی که برای انجام مطالعات و پژوهش‌های دانشجویان سودمند هستند، می‌پردازد.

اهداف کلی / محورهای توان‌مندی:

شناسایی مهمترین منابع و پایگاه‌های اطلاعاتی در حوزه علوم پزشکی و آگاهی نسبت به نحوه بهره‌گیری از امکانات و ابزارهای این منابع.

اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توان‌مندی:

فراگیری مهارت‌های جستجو و بازیابی اطلاعات از پایگاه‌ها و منابع اطلاعاتی.

پس از پایان این درس انتظار می‌رود که فراگیر:

- مهم‌ترین و کاربردی‌ترین پایگاه‌ها و منابع اطلاعاتی حوزه علوم پزشکی را بشناسد
- مهارت استفاده از این پایگاه‌ها و منابع اطلاعاتی را برای جستجو و بازیابی اطلاعات فراگرفته باشد
- توانایی ارزیابی و شناسایی مجله‌های علمی و منابع اطلاعاتی معتبر از غیرمعتبر را داشته باشد
- توانایی مدیریت منابع و رفرنس‌های بازیابی‌شده را در انجام پژوهش‌ها داشته باشد

رویکرد آموزشی^۱:

□ مجازی^۲   ■ حضوری   □ ترکیبی^۳

روش‌های یاددهی - یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد مجازی

- کلاس وارونه
- یادگیری مبتنی بر بازی دیجیتال

---

۱. Educational Approach

۲. Virtual Approach

۳. Blended Approach: Blended learning is an approach to education that combines online educational materials and opportunities for interaction online with traditional place-based classroom methods.

- یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی
  - یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
  - یادگیری اکتشافی هدایت شده
  - یادگیری مبتنی بر سناریوی متنی
  - یادگیری مبتنی بر مباحثه در فروم
- سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

رویکرد حضوری

- سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
- بحث در گروههای کوچک
- ایفای نقش
- یادگیری اکتشافی هدایت شده
- یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- یادگیری مبتنی بر سناریو
- استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط هممتایان)
- یادگیری مبتنی بر بازی

سایر موارد (لطفاً نام ببرید): یادگیری مبتنی بر انجام تمرین‌های عملی در استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی حین جلسه‌های آموزشی.

رویکرد ترکیبی

ترکیبی از روش‌های زیرمجموعه رویکردهای آموزشی مجازی و حضوری، به کار می‌رود.

لطفاً نام ببرید .....

تقویم درس:

جلسه	عنوان مبحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری / تکالیف دانشجوی	نام مدرس / مدرسان
۱	مبانی و مفاهیم مقدماتی درباره شبکه-های اطلاعاتی و محیط اینترنت و وب، سیستم‌های اطلاع‌رسانی، ترمینولوژی پایگاه‌های اطلاعاتی، مهارت‌های جستجو و بازیابی اطلاعات از منابع و پایگاه‌ها، ارزیابی اعتبار منابع اطلاعاتی.	سخنرانی تعاملی	مشارکت در مباحث درس	دکتر مردانی
۲	آشنایی با پایگاه اطلاعاتی PubMed؛ نحوه استفاده از سرعنوان‌های موضوعی MESH؛ نحوه طراحی فرمول جستجوی	سخنرانی تعاملی	انجام تکالیف عملی برای بازیابی و جستجوی اطلاعات در پایگاه مربوطه	دکتر مردانی

جلسه	عنوان مبحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری / تکالیف دانشجو	نام مدرس / مدرسان
	اطلاعات در این پایگاه با استفاده از عملگرهای بولین، جستجوی عبارتی، ریشه‌یابی و کوتاه سازی، جستجوی محدودشده و ...			
۳	آشنایی با ابزارها و امکانات پایگاه اطلاعاتی Web of Science؛ نحوه طراحی فرمول جستجوی اطلاعات در این پایگاه؛ بررسی معیارهای سنجش اثرگذاری از جمله Citation, Impact Factor, Hindex.	سخنرانی تعاملی	انجام تکالیف عملی برای بازیابی و جستجوی اطلاعات در پایگاه مربوطه	دکتر مردانی
۴	آشنایی با ابزارها و امکانات پایگاه اطلاعاتی Scopus و نحوه طراحی فرمول جستجوی اطلاعات در این پایگاه	سخنرانی تعاملی	انجام تکالیف عملی برای بازیابی و جستجوی اطلاعات در پایگاه مربوطه	دکتر مردانی
۵	آشنایی با پایگاه‌های اطلاعاتی Journal Citation, SIMAGO, ISC, Google Scholar, Reports	سخنرانی تعاملی	انجام تکالیف عملی برای بازیابی و جستجوی اطلاعات در پایگاه مربوطه	دکتر مردانی
۶	آشنایی با پایگاه‌های اطلاعاتی Science Direct, Cochran ProQuest	سخنرانی تعاملی	انجام تکالیف عملی برای بازیابی و جستجوی اطلاعات در پایگاه مربوطه	دکتر مردانی
۷	آشنایی با پایگاه‌های اطلاعات علمی داخلی از جمله خدمات پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)، سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، پایگاه اطلاعات علمی SID، پایگاه مجله‌های علمی Magiran	سخنرانی تعاملی	انجام تکالیف عملی برای بازیابی و جستجوی اطلاعات در پایگاه مربوطه	دکتر مردانی
۸	آشنایی با خدمات و منابع اطلاعات علمی حوزه پزشکی در داخل کشور (۱) از جمله سامانه‌های نظام نوین اطلاعات پژوهش‌های پزشکی ایران (نوپا)، مرکز ثبت کارآزمایی بالینی ایران (IRCT)، سامانه ملی اخلاق در پژوهش‌های زیست پزشکی ایران	سخنرانی تعاملی	انجام تکالیف عملی برای بازیابی و جستجوی اطلاعات در پایگاه مربوطه	دکتر مردانی
۹	آشنایی با خدمات و منابع اطلاعات علمی پزشکی در داخل کشور (۲) از جمله پایگاه اطلاعات پزشکی IranMedex، بانک اطلاعات نشریات علوم پزشکی کشور، کتابخانه الکترونیک دانشگاه علوم پزشکی تهران، نرم‌افزار کتابخانه دانشگاه علوم پزشکی تهران	سخنرانی تعاملی	انجام تکالیف عملی برای بازیابی و جستجوی اطلاعات در پایگاه مربوطه	دکتر مردانی

جلسه	عنوان مبحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری / تکالیف دانشجو	نام مدرس / مدرسان
۱۰	آشنایی با منابع اطلاعات تخصصی حوزه اخلاق پزشکی از جمله Nuffield Council of Bioethics, WHO Publications International Bioethics Committee Reports, UNESCO COMEST Report	سخنرانی تعاملی	انجام تکالیف عملی برای بازیابی و جستجوی اطلاعات در پایگاه مربوطه	دکتر مردانی
۱۱	آشنایی با نرم‌افزارهای مدیریت منابع و رفرنس‌ها از جمله Endnote و Mendeley	سخنرانی تعاملی	انجام تکالیف عملی با استفاده از نرم‌افزارهای مربوطه	دکتر مردانی
۱۲	آشنایی با ابزارهای جستجوی مجله‌های علمی (Journal Finder)، شناسایی مجله‌های علمی معتبر و لیست‌های سیاه مجله‌های نامعتبر و جعلی	سخنرانی تعاملی	انجام تکالیف عملی برای جستجو و شناسایی مجله‌های علمی معتبر و نامعتبر	دکتر مردانی

وظایف و انتظارات از دانشجو:

حضور منظم در کلاس درس، انجام تکالیف در موعد مقرر، مشارکت فعال در مباحث کلاس

روش ارزیابی دانشجو:

- ذکر نوع ارزیابی (تکوینی/تراکمی)؛^۱ تکوینی به صورت ارزیابی فعالیت‌های دانشجو از طریق انجام تمرین‌ها و تکالیف عملی و مشارکت در مباحث درس؛ تراکمی به صورت آزمون عملی

۱. در رویکرد آموزشی مجازی، سهم ارزیابی تکوینی بیش از سهم ارزیابی تراکمی باشد.

✓ **ارزیابی تکوینی (سازنده):** ارزیابی دانشجو در طول دوره آموزشی با ذکر فعالیت‌هایی که دانشجو به طور مستقل یا با راهنمایی استاد انجام می‌دهد. این نوع ارزیابی می‌تواند صرفاً با هدف ارایه بازخورد اصلاحی و رفع نقاط ضعف و تقویت نقاط قوت دانشجو صورت پذیرفته و یا با اختصاص سهمی از ارزیابی به آن، در نمره دانشجو تأثیرگذار باشد و یا به منظور تحقق هر دو هدف، از آن استفاده شود. نظیر: انجام پروژه‌های مختلف، آزمون‌های تشخیصی ادواری، آزمون میان ترم مانند کاربرگ‌های کلاسی و آزمونک (کوئیز) های کلاسی

✓ **ارزیابی تراکمی (پایانی):** ارزیابی دانشجو در پایان دوره است که برای مثال می‌تواند شامل موارد زیر باشد:
 آزمون‌های کتبی، شفاهی و یا عملی با ذکر انواع آزمون‌ها برای مثال آزمون‌های کتبی شامل آزمون‌های کتبی بسته پاسخ اعم از «چندگزینه‌ای»، «چورکردنی گسترده»، «درست- نادرست» و آزمون‌های کتبی باز پاسخ اعم از تشریحی و کوتاه پاسخ، آزمون‌های استدلالی نظیر آزمون ویژگی‌های کلیدی، سناریو نویسی با ساختن فرضیه و .... آزمون‌های عملی که برای مثال می‌تواند شامل انواع آزمون‌های ساختارمند عینی نظیر OSCE^۱، OSLE^۱ و ... و یا ارزیابی مبتنی بر محل کار^۱ با استفاده از ابزارهایی نظیر DOPS^۱، لاگ‌بوک^۱، کارپوشه (پورت فولیو)^۱، ارزیابی ۳۶۰ درجه^۱ و .... باشد.

- ذکر روش ارزیابی دانشجوی: ارزیابی تکالیف و تمرین‌های عملی دانشجوی و مشارکت در مباحث در طول جلسه‌های کلاس درس و آزمون عملی در پایان نیمسال.
- ذکر سهم ارزشیابی هر روش در نمره نهایی دانشجوی: ارزیابی فعالیت‌های دانشجوی در طول جلسه‌های کلاس درس (۶۰ درصد) + آزمون عملی پایانی (۴۰ درصد).

منابع:

منابع شامل کتاب‌های درسی، نشریه‌های تخصصی، مقاله‌ها و نشانی وبسایت‌های مرتبط می‌باشد.

الف) کتب:

- عبدخدا، محمد هیوا. سیستم‌های اطلاع‌رسانی پزشکی. تبریز: پژوهش‌های پزشکی، ۱۳۹۵.
- سبحانی، احسان؛ طباطبایی، امیر. فناوری اطلاعات در علوم پزشکی: آشنایی با سیستم‌های اطلاع‌رسانی پزشکی. تهران: جامعه نگر، ۱۳۹۴.
- گلمغانی زاده اصل، صغری. راهنمای استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی. اردبیل: یاوران، ۱۳۹۹.
- اسلامی، آذر. راهنمای کاربردی در جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی. تهران: دانشگاه علوم پزشکی ایران، ۱۳۸۹.

ب) مقالات:

ج) محتوای الکترونیکی:

د) منابع برای مطالعه بیشتر: